

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és Egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.

Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal: K.-Vásárhelyt az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetmények s előfizetési pénzek küldendők.

Megölték a királynét.

Ez a rémhír járta be mult szombaton este és vasárnap reggel az egész országot, iszonyu megdöbbenést, majd meg mély és igaz fájdalmat keltve fel minden szívben. Az egész művelt világ megremegett e szörnyű hír hallatára, de sehol sem fogadták azt oly igaz fájdalommal, mint Magyarországon, melynek több mint 4 évtizeden át jóságos királynéja, őrangyala vala. S midőn az ember a rémhírt hallja, szívében igazán megrendül a hit a gondviselés igazságosságában s véges emberi elmével nem képes felfogni, hogy a legfenköltebb uralkodóné s az erényekben leggazdagabb nő, kinek jó szívét csak áldani tudták nem csak népei, hanem mindazok, kik környezetében éltek, egy elvetemült ember törének essék áldozatul. Bizony csodálatos elrendelése az a sorsnak, hogy épen őt érje a gyilkos csapás s ő essék egy századvégi örült eszme áldozatául; ő, a jók között a legjobb, a nemesek között a legnemesebb s a szenvedők között legtöbbet szenvedett s ő kapja azt a szurást, mely nem is neki, hanem csak **egy magas rangu embernek** volt szánva. E rémes esettel szemben az emberi szív mély felháborodásában az egymásra túluló ezernyi érzelmek között igazán nem talál szavakat sem az iszonyat, sem a fájdalmas részvét méltó kifejezésére s nincs az a toll, mely kifejezni tudná azon hatást, melyet e rémhír az egész magyar társadalomra gyakorolt. Sirás, zokogás tört ki a keblekből, könyek törtek ki a szemekből s nem volt egy szív sem, mely mélységes fájdalmat ne érzett volna. Néma, sötét gyász borult a magyar nemzetre, mely soha, de sohasem fogja elfeledni az ő szeretett királynéját. Erzsébet királyné emlékét megörökíti a történelem muzsája s megőrzi a hálás magyar nép kegyeletes szeretete. A mi jó és böles királyunknak, kit családi életében anynyi megrendítő csapás ért, az isteni kegyelem és a hit fog erőt kölcsönözni, hogy ujabbi nagy veszteségét is elszenvedje. Talán némi vigasztalásul szolgálhat neki azon nagy fájdalom, melyet népeinek milliói vele együtt éreznek s azon megható gyász-ünnepély, melyre az egész ország készül. A magyar országgyűlés, Budapest főváros, a megyék és vidéki városok nagy készüléteket tesznek a temetésre, mely Magyarország legnagyobb asszonyának hamvait kísérik örök nyugalomra s mozgalom indult meg, hogy szobrot állítsanak emlékére s már az önkéntes adakozások eddig ezreket hoztak be; nincs e hazában intézet, testület vagy egyesület, mely tehetségéhez képest örök emléket ne igyekeznék állítani a mi feledhetlen nagy asszonyunknak; szóval az egész Magyarország siet nagyszerűen, impozánsan kifejezni az ő mély gyászát, de legszebb emlék mégis az leend, melyet népei szívükben megőriznek.

O.

Az első rém-hirek.

Délután öt és hat óra közt érkezett az első hír Budapestre. Kételkedve fogadták a szörnyű hírt mindenfelé. Nem hitték, nem hihették a rémes valót. Csak jóval később jelent meg a távirati iroda külön kiadása és azzal legsújtó megerősítést nyertek az addig bizonytalan hírek.

Az első sürgönyök szöveg szerint így hangzottak:

Genf, szept. 10. (2 óra 40 perc délután.) Erzsébet királyné 2 óra 40 perckor elhagyta a Beaurivage fogadót és a gőzhajó-állomásra ment. Utközben egy ember rávetette magát ő felségére és erős szurást ejtett rajta. A királyné összerogyott, azután ismét tapraált és elérte a gőzöst, a hol csakhamar elájult. A hajó kapitánya nem akarta elindítani a hajót, de később ő felsége kíséretének kérésére jelt adott az indulásra. A kikötő elhagyása után a hajó megállt és visszatért az állomásra. Ő felsége nem tért többé magához. Hordágyon visszavitték a fogadóba. Ő felsége ruhája véres volt. A merénylet elfogták. Kiletét még nem tudják.

Genf, szept. 10. (3 óra 50 perc.) A királyné néhány perccel azután, hogy visszahozták a fogadóba, meghalt. Konstatálták, hogy törzsúrast kapott a szívetájára. A gyilkos állítólag egy olasz anarchista.

Genf, szept. 10. Erzsébet királyné gyilkosa Luccheni párisi születésű olasz anarchista.

Egy szemtanú a merényletről.

Genf, szept. 11. A N. Fr. Pr. ide küldött tudósítója ma Sztáray grófnéval beszélgetett, aki az Erzsébet királyné elleni merényletnek ugyszólván egyetlen szemtanúja volt. A grófné még mindig nagyon meg van indulva és csak könyvek és zokogás közt képes beszélni. A borzasztó eseményt a grófné így eseteli:

— Pénteken délnél érkeztem meg a királynéval Genfbe, hol a Beaurivage-szállodában vettünk lakást. Sétáltunk a városban és délnél a királyné gőzhajóval vissza akart térni Mont de Cauxba. A gőzhajó délután két órakor indult és mi fél kettőkor elhagyva a szállodát, gyors léptekkel a Quai Mont-blanc-on levő hajóállomáshoz siettünk. Utközben észrevettem, hogy egy férfi oldalról felénk halad. Ez a férfi közeledett a királynéhoz, majd gyorsan elhaladt egy fa mellett, mely még közte és a királyné közt volt és amikor már egészen közel volt a felséges asszonyhoz, megbotlani látszott, kezével gyorsan a királyné felé kapott, de ennek tisztára olyan formája volt és én azt is hittem, hogy ezt csak azért teszi, mert megbotlott és az eleséstől akarta magát megóvni. Az ismeretlen egy percre megállt és aztán tovább futott. A királyné e pillanatban hirtelen visszatántorodott, majdnem elesett, de én fölfogtam karjaiban a felséges asszonyt és azt kérdeztem tőle:

— Talán rosszul van, felség?
— Nem tudom, — felelte a királyné.
— Bizonyosan csak az ijedség az oka, — jegyeztem meg én és tovább kérdezősködtem:
— Fájdalmat érez felség?
— Igazán nem tudom, de mégis úgy érzem, mintha tényleg fájna valami a bal mellomban.
Tovább mentünk. Kis vártatva ismét megszólaltam:

— Jó volna tán, ha felséges asszonyom karomra támaszkodnék.

— Nem, nem szükséges, — mondotta határozott hangon a királyné. Én mégis támogatni próbáltam, de eközben azt láttam, hogy ő felsége csakugyan nem szorult rá erre.

Odaértünk a hajóállomáshoz, beszálltunk a gőzre és amikor már a fedélzeten voltunk, a királyné e kérdéssel fordult hozzám:

— Nagyon sápadt vagyok?
— Igen, felség, de ennek nyilván csak a nagy felindulás az oka.

Alig ejtettem ki e szavakat, a felséges asszony összeesett és elájult.

Sztáray grófné, amint tovább beszélt, a hajón levő néhány más hölgy segítségével, akik gyorsan odarohantak, a királynét élesztgetni kezdte. A grófné azt hitte, hogy a felséges asszonyt idegroham fogta el, mely csakhamar elmúlik. A segédkező hölgyek egyike fölnyitotta a királyné ruháját, hogy könnyebben vehessen lélegzetet. Még ekkor sem lát-

szott semmi vérnyom és Sztáray grófné azt hitte, hogy a királyné nem sebesült meg, mert a férfinél, aki a királynénak nekiment, semmiféle gyilkos származást nem látott. A királyné magához tért egy percre, körültekintett és tisztán kivehetőleg mondta:

— Mi történt tulajdonképpen?

Ezek voltak utolsó szavai. A következő percben a királyné visszahanyatlott és arca halásápadt lett. Nehezen vett lélegzetet és hörögni kezdett. A hajó már utnak indult és meglehetősen messze benn volt a tóban, Sztáray grófné azonban, aki most már komolyan aggódni kezdett, megkérte a kapitányt, hogy forduljon vissza, hogy a királynét kivitethesse és maga is kiszállhasson. Ez megtörtént. A királynét, aki időközben teljesen eszméletét veszítette, visszavitték a hajóról a Beaurivage-szállodába, hol pár perc múlva lelkét kiadta.

Sztáray grófné meg van győződve róla, hogy a királyné úgy halt meg, hogy a merényletről, amelynek áldozatul esett, sejtelve sem volt. Maga Sztáray grófné is csak akkor tudta meg a rettentő valót, amikor a királyné már halva volt és a testéről levett ruhákban a vérnyomok látszottak. A királyné azonban csak nagyon kevés vért veszített.

Sztáray grófné egészen egyedül volt Genfben a királynéval. Telve fájdalommal és kétségbeeséssel, a grófné mégis összeszedve minden lelki erejét, megtette a legsürgősebb intézkedéseket és megadta a hatósági közegeknek, akik nála megjelentek, a szükséges fölvilágosításokat.

Ama hely közelében, ahol a merénylet történt, bérkocsi-állomás van és az ott időző kocsisok azonnal üldözőbe vették a merénylet és megfogták, bárha még ekkor ők maguk sem tudták, hogy az az ember a királyné ellen, akit fellökött, gyilkos merényletet intézett.

Berzeviczy vezérőrnagyot, aki Mont de Cauxban maradt, táviratilag azonnal Genfbe hívták. Berzeviczy megérkezése után nyomban intézkedett és további instrukciókért Bécsbe sürgönyözött.

A királyné környezetéhez tartozók panaszkodnak, hogy a genfi hatóságok a királyné védelmére egyáltalán semmitsem tettek és még a legáltalánosabb óvintézkedéseket, melyek ott minden magánembert is megilletnek, teljesen figyelmen kívül hagyták. A közelben egyetlen rendőr sem mutatkozott és csak így történhetett meg, hogy a merénylet, aki ugyszólván teljesen észrevétlenül hajtott végre tettét, még menekülhetett is és csakis a közelben álldogáló bérkocsisok éberségén és fürgeségén mult, hogy ez neki tényleg nem sikerült.

Genf, szept. 11. Már most minden részletét tudják a merényletnek. A királyné már pénteken érkezett Genfbe és ott aludt a Beaurivage-szállodában. Szombaton az 1 óra 50 perckor induló Genéve hajón akart visszautazni Monte de Caux-ba. Csak Sztáray grófné volt vele. A merénylet a szállodától ötven lépésnyire történt, közvetlen a braunschweigi herceg emlékszállójánál. A merénylet, aki tisztességesen volt öltözve, már várta a királynét. A királyné a szurás után összerázkódott, hátrátántorodott, de ismét fölegyenesedett. Néhány pillanat múlva azonban már Sztáray grófnéra kellett támaszkodni, úgy ment a hajóra, itt elájult s a hajóról kiszállítás alatt meghalt.

Genf, szept. 11. Amikor a királyné környezete látta, hogy a merényletnek halálos vége lesz, gyorsan papért küldöttek, aki azonban már csak megáldani tudta a felséges asszonyt; a vallás utolsó vigasztalásában nem részesíthette őt.

Az országgyűlés gyászja.

Vasárnap délelőtt 10 órakor a képviselőház, ülést tartott.

A mint Szilágyi Dezső elnök az emelvényre lépett, csak ennyit mondott:

— Az ülést megnyitom. A jegyzőkönyvet Molnár Antal fogja vezetni.

E szavak után fölállott s egyszerre csöndben, hogy miként csak egy suhogás hallatszott az egész nagy testületnek a megmozdulása, fölkeltek helyeiről a miniszterek, a képviselők, a hírlapírók s a közönség karzatán is mindenki. Olyan némaság lett, hogy a gyorsírók ezerújjának mozgását is hallani lehetett, míg Szilágyi Dezső mély megindultságtól remegő hangon elmondta a gyászeset bejelentését tartalmazó beszédét. Egy iv papírra volt írva a beszéd s míg ezt fogta, a keze reszkett. Soha ilyen

komornak és bánatosnak nem láttuk a Házat, mint e pillanatokban. Az öregebb képviselők szemébe könny gyűlt, míg hallgatták a Szilágyi Dezső beszédét.

A nagyszabású beszéd végén elnök következő előterjesztést tett:

Kérem, hogy fejezze ki a ház helyeslését, hogy e rendkívüli ülést összehívtam. (Helyeslés.)

Fejezze ki a ház mély fájdalomát és hódoló részvétét ő felségének, királyunknak. A mód iránt e pillanatban nem nyilatkozhatom, mert az előzetes érintkezésre, a melyek a módozatra irányadók, időm nem volt;

határozza el a ház, hogy a boldogult királyné emléke és a nemzet hálája törvénybe iktattassék; (Élénk helyeslés.)

határozza el a ház, hogy az országos gyásznak megfelelőleg üléseit felfüggeszti és az első ülést a temetést követő harmadik napra, d. e. 10 órára hívja össze az elnök, mely a ház további munkálkodása fölött határozni fog; (Helyeslés.)

addig hatalmazza föl az elnököt, hogy oly üléseket összehívasson, melyeken egyedül és kizárólag csak a háznak a temetésnél való részvételére és a gyászszal kapcsolatos további intézkedések fölött fog határozat hozatni; (Helyeslés.)

mondja ki a ház, hogy tagjai 30 napig gyászt fognak viselni, (Helyeslés.)

és rendelje el, hogy határozatai a főrendekkel közöltetni fognak szíves hozzájárulás végett. (Helyeslés.)

Miután a ház javaslataimat helyesli, kérem, méltóztassék a mai ülés jegyzőkönyvét meghallgatni és a hozott határozatot hitelesíteni.

Molnár Antal jegyző ezután fölolvasta a mai ülés jegyzőkönyvét, melyet hitelesítettek s az elnök e szavakkal: „Az ülést bezárom” leszállott az emelvényről s a képviselők esendesen eloszlottak, a hol most szünetel a politika a temetés utánig.

Távozásban mindenki a Szilágyi Dezső beszédével foglalkozott és általán dicsérték klasszikus szépségét.

A miniszterek a képviselőházban maradtak s újból tanácskoztak a kormány részéről teendő intézkedések fölül. Mindenik miniszter 300–300 frtot irt alá a királyné szobrának költségeire.

Az utczán még hosszú ideig együtt maradt a közönség s az egyetemi ifjuság gyászlobogójával háromnegyed egy órakor vonult el.

A főrendiházban is ülés volt, hol Daruváry Alajos alelnök tartott beszédet.

A király állapota.

Ma délelőtt nagyon rossz hírek voltak elterjedve a király egészségéről, a melyek azonban szerencsére nem valósultak meg. Mindenki bámulja a király hősiességét, melylyel a megrendítő hírt fogadta. Lelkének mély fájdalma csak később tört ki. A király sírógöreszt kapott és közel egy óra hosszú zokogott. Minduntalan a királyné nevét mondta és már úgy látszott, hogy közel van a kétségbeeséshez. Környezete annyira megrémült, hogy az udvari orvost Schönbrunnban akarta hagyni. A király azonban ezt nem engedte meg. Az uralkodó éjjel néhány óráig aludt, de két óra tájban fölébredt és attól fogva nem tudott többé elaludni. Ma reggel arra a kérdésre, hogy jobban van-e? ezt válaszolta:

— Elég jól, csak attól félek, hogy a visszaesés később fog bekövetkezni.

A király a legnagyobb önuralmat tanúsítja, hogy fájdalma föléje ne kerekedjék. Schönbrunnból ma egész nap nem távozott. Genfben nem utazik.

Welsbe, az osztrák határra, különvonat megy a királyné holttestéért.

A temetés.

Bécs, szept. 11. Az eddigi rendelkezések szerint a temetés e hó 17-én lesz. A svájci vasutak külön gyorsvonatokat bocsátottak az udvar rendelkezésére. A királyné holttestéért nagyobb udvari küldöttség megy főherceg vezetése mellett. Hogy kit jelölnek ki erre a célra, még bizonytalan.

A holttest Bécsben két napig lesz ravatalra kitéve, a temetés szombaton okvetlenül meglesz.

Mint hírlík, Umberto olasz király és II. Vilmos német császár jönnek el a temetésre.

Gizella főhercegnő már Bécsbe érkezett.

Ujabb értesülés szerint a királyné holttestét e hó 15-ikén hozzák Bécsbe, 16-án állítják föl a ravatalt és szombaton, e hó 17-ikén, helyezik el a kapuezinusok templomában nyugalomra.

Genf, szept. 11. Szemtanuk állítása szerint a királyné az első pillanatban azt hitte, hogy a menyő az óráját akarja elrabolni és azért egyszerűen folytatta útját. Csak a hajón rogyott össze. Itt aztán Sztáray grófné egy Vardal nevű asszony segítségével febototta az elájult királyné fűzőjét. Ekkor kérdezte a sebesült királyné:

— Mi történt?

Azzal elájult. A szállóban halk hörgést hallatott s pár pillanat múlva meghalt.

Luccheni kihallgatása alkalmával vérlázító cizimust tanusított és azt mondta, hogy 13 esztendő kora óta anarchista. Kijelentette, hogy ha minden anarkista úgy megtenné a kötelességét, mint ő, akkor a polgári társadalom csakhamar elpusztulna. Ő tudja, hogy ez a magában álló gyilkosság mit sem segít, de legalább példát mutatott.

A halottkémi vizsgálat eredménye a legnagyobb mértékbe meglepő. A gyilkos eszköz 8½ centiméternyire hatolt be a királyné szívébe és teljesen átfúrta, úgy, hogy az eszköz finom hegye a szív másik oldalán kijött. Az orvosok előtt ilyenformán rejtélyszámba ment, hogyan tehetett a királyné ilyen feltétlenül halálos sebbel még 60—80 lépést a hajóig és hogy mégis így történt, csak a királyné szerfelett nagy akaraterejének tulajdonítják.

A királyné életéből.

Erzsébet királyné, Miksa bajor herceg és Ludovika hercegné második leánya, 1837. december 24-én Possenhofenben, Bajorországban született. Ifjú éveit szülői körében töltötte, csendes időkben, távol attól a ragyogó fénytől és pompától, amely a királyi udvarokat körül veszi. A kis Erzsébet, aki már gyermekkorában nagy vonzalmat érzett a szabad természet iránt s akinek fogékony szívéből nem hiányzott poézis, nem oly korlátok között nőtt fel, mint a királyleányok.

Mikor elérte a tizenhatodik évét s mikor szépsége és ifjúsága teljes pompájában ragyogott, már menyasszony volt. A király Ischlben tartotta vele eljegyzését 1853. augusztus 18-án. A lapok akkoriban igen sokat írtak erről a szerelmen alapuló frigyről, valamint a szép fiatal párról. Nem egészen egy esztendő múlva, 1854. április 24-én történt az esküvő, amely Bécsben ment végbe. A közönség, amely sokat ballott Erzsébet szépségéről és sugár alakjáról, lelkesen és melegen fogadta, arról győződve meg, hogy a hír mit sem nagyzott. A fiatal királyné valóban szép és elbájoló volt, amiről különben bizonyosságot tesznek akkori arcképei. Szívének jósága, lelkének nemessége azonban túltett szépségén s nagy igazságot mondtak akkor, mikor azt állították, hogy a legjobb királyné Bécsben lakik. Az esküvő ünnepségei fényesek voltak s ha ebből a fényből Magyarországra akkor kevés jutott is, a királyné szívé mégis megérezte azok a politikai elitelték, akik ekkor kegyelmet kaptak. Az ő jó szívére vezetik azt is vissza, hogy az országban még mindig érvényben volt ostromállapotot megszüntették.

Erzsébet királynénak négy gyermeke született, Zsófia, aki 1855-ben született és aki már 1857-ben meghalt, és pedig Budán. Második gyermeke Gizella, aki Lipót bajor herceghez ment nőül. A harmadik szülött Rudolf trónörökös volt, akinek tragédiája még mindanyunk élénk emlékezetében van. Negyedik gyermeke Mária Valéria, aki 1868-ban született s aki Ferencz Salvator főherceg felesége.

A királyné magyar földre először 1857-ben lépett, amikor a király kíséretében az ország legnagyobb részét bejárta. A magyar nép, amerre csak járt, mindenütt lelkesen, szeretettel fogadta, sejtlemében annak, hogy ez a jóságos és nagyszívű asszony áldást terjeszt maga körül. Magyarországi körútját azonban idő előtt szakította félbe, mert a két éves Zsófia főhercegnő meghalt. Erzsébet nem tartozott ama királynék közé, akiknek az udvar levegője és feszessége örömet okozott. Nemes egyszerűsége és lelkének poétikus érzülete inkább a magányba vonzotta. Azután egészségi állapota sem volt valami jó, amit az is bizonyít, hogy már 1860-ban Madeira-szigetére utazott, ahol a következő esztendő s ot t találta.

Mikor onnan Bécsbe visszatért, szívének vonzalma a magyarok iránt növekedni kezdett. El is határozta, hogy magyarul megtanul. Báró Eötvös József ajánlatára Falk Miksa vállalkozott arra, hogy a magyar nyelvre oktassa és megismertesse vele irodalmunkat. Falk igen sokat és igen érdekes dolgokat írt a királyné szorgalmáról s a magyarok iránt érzett igaz vonzalmáról. A kiszivárgott hírek minden magyar szívet feljé fordítottak, s már akkor mindenki tisztában volt azzal, hogy a kibékülés egyetlen közvetítője ő lesz.

1866-ban, az osztrák-porosz háború idején Erzsébet királyné gyermekeivel együtt Budapestre költözött s a nyarat Ferenczhalmán az egyik villában töltötte, amely pedig éppen nem királyné számára volt berendezve. Az egyszerű egyemeletes villában, amely még ma is megvan, igen boldogan és igen egyszerűen élt gyermekeivel s megelégedettségén csak a háborúról érkező rossz hírek ronthattak. Ekkoriban mondta gróf Andrássy Gyulának:

— Ha Olaszországban rosszul mennek a császár dolgai, az nekem igen fáj, de ha Magyarországon mennek a dolgai rosszul, az engem megöl.

A koronázás alkalmával, 1867. június 8-dikán olyan hatást tett a magyarokra, mint annak idején Mária-Terézia. Mindenki tudta itt, hogy igaz barátot bir benne s ő is meg volt győződve, hogy jobb és hálásabb alattvaló, mint a magyar, nem lehet. Ez a szeretet tartotta Budavárában akkor is, mikor Mária Valériát szülte. Már ez időtájtban sok időt töltött Gödöllőn, ahol minden udvari etikettől menten forgolódott az öt imádó nép között.

1869. április 17-én írta azt a levelet Deák Ferenczhez, amely a muzeumban ma is látható, s amely szóról-szóra így hangzik: „Ámbár úgy vagyok értesülve, hogy ön nem szívesen fogad el meghívást ebédre, mégis engedje reménylenem, hogy ez alkalommal kivétel leend ön előtt tisztelője Erzsébet.” Mikor azután Deák Ferencz meghalt, a királyné a ravatalánál megjelent és hosszasan imádkozott.

Egészségi szempontból a királyné részt vett a vadászaton is s egyike volt a legkitünőbb lovasoknak. Sportnak, vadászatnak egyszerre véget vetett azonban az a rettenetes csapás, amely 1889. január 3-án zúdult rá, amikor Rudolf trónörökös oly váratlanul s oly megrázó körülmények között meghalt. Az első percekben óriási önrudalma és lélekjelenléte még megmaradt s volt annyi ereje, hogy a tragédiáról ő értesítse először a királyt. Egészsége azonban ez időtől kezdve rohamosan hanyatlott. Az esztendő legnagyobb részét utazással töltötte. Különösen szeretett bolyongni a tengereken s yachtja nagy utakat tett meg vészben, viharban egyaránt. Utazásai közben, amikor a görög nyelvet is megkedvelte, különösen megtetszett neki Korfu, a hol a híres Achilleont is építette, amelyről annyi csodás dolgot írtak. Az utóbbi években az orvosok azt konstatálták, hogy a tengeri ut egészsége hátrányára történik s így a hajózással elmaradt. Bécsben azonban sohasem tartózkodott hosszasan. A genfi tó mellett — ahol most a katasztrófa elérte — több időt töltött. Ott látogatta meg a király, aki egy év múlva Nizzában is fölkereste. Budapest 1893-ban több hetet töltött s ez alkalommal Gödöllő is pihent. Nehánszor még visszatért a fővárosba. Így például a milleniumi ünnepségek alkalmával, amikor rajongó szeretettel vették körül stálya ősszel, amikor a budai hegyek között végzett nagyobb sétákat. A magyar fürdők közül Herkulesfürdőben töltött hosszabb időt, legutóbb pedig Bártfán, amikor az ajánlott külföldi fürdők helyett ő maga választotta ezt a fürdőhelyet.

A királynét ért csapások közül főlegemlitjük a legutóbbit, amely tavaly adta elő magát, mikor a párisi bazár égése alkalmával nővére is odaveszett.

Exposé és kiegyezés.

Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház szept. 9-iki ülésén terjesztette be, mint ezt a miniszterelnök néhány nap előtt már jelezte, az 1899. évi állami költségvetést. Beszéde elején hivatkozott a pénzügyminiszter arra, hogy habár az 1897. év gazdaságilag kedvezőtlen volt, a zárszámadások szerint a kezelés: mégis 12 millió forinttal kedvezőbb, mint előirányozva volt. Az 1897. évi

zárszámadások alapján az 1899. évi bevételeket megfelelő magasabb összegekkel irányozta elő a pénzügyminiszter és az egyes szakminiszteriumokat ellátta az ügyek továbbvitelére és a tervezett reformokhoz szükséges nagyobb hitelekkel. A költségvetés nagyban és egészben igen kedvező benyomást gyakorol és a pénzügyminiszter világos előadásának sikerült a képviselőházat rendezett államtartásunk állandóságáról meggyőzni. A kiadások a bőles takarékoság keretein belül maradnak, míg a magasabb bevételek a adófizetők újabb megterhelése nélkül biztosítva vannak.

A rendes kiadások 460,005.399 forinttal vannak előirányozva, vagyis az 1898. évre törvényhozásilag megállapított összeghez, 449,388.401 fortoz viszonyítva 10,616.998 forintnyi emelkedést mutatnak. Ez a jelentékeny kiadási többlet egyfelől az időközben alkotott törvények végrehajtása folytán merült fel, másfelől az állami üzemek, főleg az államvasutak, a posta, távírda és távbeszélő, a dohányjövődék, továbbá a bányászat és pénzverés fejlődésének, valamint az aldunai Vaskapu csatorna megnyitásával létesítendő aldunai hajózási hatóság felállításának következménye, mely többlet egyszersmind a magasabb összegekkel előirányzott bevételek által ellensúlyoztatik; végül jelentékeny többletet igényelnek a közügyi kiadások, valamint a közigazgatási, közbiztonsági és honvédelmi intézmények, nem különben a közművelődési és közgazdasági ágazatok elodázhatlan fejlesztései.

A rendkívüli kiadások 43,259.347 forinttal, vagyis az 1898. évre engedélyezett 49,338. 69 forinttal szemben 6,079.122 forinttal kisebb összegben irányoztatnak elő.

A rendes bevételek 482,464.037 forinttal vagyis az 1898. évre törvényhozásilag megállapított 470, millió 605.451 fortoz viszonyítva 11,858.586 forinttal magasabb összegben irányoztatnak elő.

A rendkívüli bevételek 20,839.566 forinttal vannak előirányozva s az 1898. évre megállapított 28,169.840 forinttal szemben 7 millió 330.274 forintnyi apadást mutatnak.

Ezek szerint a rendes és rendkívüli kezelést együttvéve 503,264.446 forintnyi összes kiadással 503,303.603 forintnyi összes bevétel áll szemben, vagyis végeredményben 39,157 forintnyi fölösleg mutatkozik, mely fölösleg 9.564 forinttal kisebb az 1898. évi állami költségvetésnek a törvényhozás által 48.721 forinttal megállapított fölöslegénél.

A pénzügyminiszter Lukács után, a ki teljesen reális költségvetést terjesztett be, az államférfi Lukács beszélt a kiegyezési tárgyalásokról és kijelentette, hogy a képviselőház előtt fekvő kiegyezési javaslatok tárgyalása még fontosabb, mint a költségvetés; óvta az ellenzékét attól, hogy exlex állapotot teremtsen és kilátásba helyezte, hogy a kiegyezési javaslatokat már a legközelebbi napokban napirendre lehet tűzni. Ezekben a javaslatokban Magyarország nézve oly nagy előnyök vannak, hogy azokkal szemben az elkövetkező megszavazott költségvetés hátrányai figyelembe sem jönnek.

A valuta rendezése boldogulásunk egyik feltétele, nem különben attól függ közgazdasági függetlenségünk is. A valutarendezésnél mint legnagyobb és legtekintélyesebb tényező az osztrák-magyar bank jön tekintetbe, melynek a főszerep jut e kérdésben. A bankkérdés viszont szoros összefüggésben van a vám- és kereskedelmi szövetséggel a két állam közt, úgy hogy az összes kiegyezési javaslatok egy organikus egészet képeznek. A képviselőház kezében van, hogy az ország számára a kiegyezési javaslatok előnyeit még oly időben biztosítsa, hogy azok a jövő év kezdetével érvénybe lépjenek. A pénzügyi bizottságnak ezért sürgősen foglalkoznia kell a javaslatokkal, a képviselőháznak meg, ha szíven fekszik az ország érdeke, a mint ezt kétségben vonni nem lehet, sürgősen le kell tárgyalnia a javaslatokat.

A pénzügyminiszter rámutatott, hogy a gazdasági állapotok bizonytalansága nagy kár az országnak és hogy a kiegyezési javaslatok elfogadását áldásos ténynek tartja. Élénk helyeslés és elismerő taps jutalmazta a pénzügyminiszter fejtegetéseit, a ki bebizonyította mai beszédében, hogy nincs mit félnie a nagynevű elődei bármelyikével való összehasonlításból. Az ország e beszédéből azt a kettős megnyugvást merítette, melyet rendezett ház-

kitartás és az a meggyőződés teremt, hogy Magyarország gazdasági háborúját a magyar érdekek fényes győzelme fogja megkoronázni.

Ujdonságok.

— **A gyászshir** királynénk haláláról vasárnap érkezett meg s iszonyu megdöbbenést okozott. Nem akart senki hitelt adni a rettenetes hírek s csak akkor vált bizonyossá, midőn a hivatalos távirat a megye főispánjától is megérkezett. A gyászlobogókat azonnal kitűzték az összes középületekre, sőt magán házakra is s mindenki mélyen megrendülve, őszinte fájdalommal gyászolja Magyarországot feledhetetlen emlékü nagy asszonyát.

— **Áthelyezés.** Nagy Emil Pál törvényszéki aljegyző, városunk kitűnő szülötte az itteni törvényszékhez helyeztetett át.

— **Halálozás.** Dr. Balogh Vendel ügyvéd és városi ügyész ismét súlyos csapás sújtotta. Felesége Vertán Mariska f. hó 21-én meghalt, ismét árván hagyván azon 4 kis gyermeket, kiknek az ifjúsága virágjában elhalt másik nővér után édes anyjuk vála. A családi életében oly gyakran sújtott férfi iránt általános a részvét. Az elhunyt derék nőt f. hó 14-én temették el. Áldás és béke poraira!

— **Eljegyzés.** Greiszing József, kir. járásbírósi irnok eljegyezte Jancsó Sámuel szőcs mester bájos és szép leányát: Rózát. Gratulálunk!

— **Időjárásunk** egészen átesapott a kanikulába. Nap-nap után olyan hőségünk van, mint akár júliusban. S ha még egy kis eső is lenne, mely az őszi vetésekhez felette szükséges, épen semmi panaszkodásunk sem lenne az idő ellen.

— **A kődvásárhelyi gőz- és kádfürdő** használatának téli sorrendje 1898. Szeptember 15-én veszi kezdetét.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A „Kődvásárhelyi önképző és műkedvelő egyesület” f. évi szeptember hó 10-én tartott választmányi gyűlés határozata értelmében van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy az egyesületnek megalakulása óta, t. i. f. évi május hó 22-től mostanig összes pénztári bevétele 427 frt 13 kr., ezzel szemben kiadása volt 328 frt 67 kr., jelenleg pénztári készlet van 98 frt 46 kr. — Továbbá Farkas Miklós és Erdő B. Sándor az egyesület érdekében tanúsított sok oldalú munkálatukért, utóbbi festésért is, — Különte Mózes az előadások megtartására olesó árban átengedett szinköréért, úgy az előadásokra felülfizetők, kiknek nevei a hely szűke miatt nem közölhetők és kiktől 34 frt 60 kr. gyűlt be, végül kik az előadásokat meghallgatták, mindannyian fo-

gadják az egyesület nevében hálás köszönetemet. Greiszing József s. k., egyesületi titkár.

— **A sepsi-szent-györgy-földvári vasutvonal tanulmányozása.** A kereskedelmiügyi miniszter rendelete folytán a m. kir. államvasutak igazgatósága műszaki szempontból tanulmányoztatja a sepsi-szent-györgy-földvári vasutvonalat. A miniszter egyben utasította Brassó és Háromszék vármegyék közönségét, hogy a m. kir. államvasutak nyomjelző közegeit a szükséges hatósági támogatásban részesítsék.

Apróságok.

Elzúllott modell.

Kérem tanár ur, nem volna szüksége egy modellre?

Festő: Köszönöm, én csak esendőket festek.

Modell: Akkor jól van, adjon nekem egy liter sört, egy darab sajtot és egy fekete reket és ültessen engem staffagénak melléje.

Megfejtette.

Nagysád olyan üde, jó színben van, mint mindig, de a kis Illus egy kissé sápadt, — talán valami bajod van kiesike?

Illus: (szepegve) Igen, — a mama csak magát festette ki.

Hirdetések.

Van szerencsém úgy a helybeli mint vidéki t. közönség szives tudomására adni, hogy Kovásznán

ÁLLANDÓ FOGGYÓGYÁSZATI TERMET

nyitottam, a hol a foggyógyászat körébe vágó minden műveletet úgy operatív, mint technikai ágbán elvállalok.

Rendelés minden nap reggeltől estig.

Dr. Morvay István

25 93—* egyetemes orvos-tudor, fog- és szájbetegségek speciálistája.

Jég eladás.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy nálam naponta jeget igen jutányos áron lehet kapni.

87 23—**

Csiszár Pál,
kereskedő.

SCHISSER PÁL

első nagy kárpitos-butor-raktárában

Kézdi-Vásárhelyt

nagy választékban kaphatók a legsolidabban munkált ruganyos szalon-butorok minden minőségben. Teljes garnitúrák: egy kanapé, 6 drb karosszék 100-frtól feljebb, ezenkívül mindenféle divány ottománok, faragott, tömören hajlított faszékek és függőnytartók, tükrök, tolelt-asztalok, lószőr és tengerifü matrácok és sodronyágybetétek galvanizált sodronyból tömör fakerettel és vasalással, egy nagy ágyra darabja 9 frt. Összehajtható vas-ágyak 32 rugós matráczezel.

Az üzlethelyiség a kaszinó-épület földszintjén van.

(88 61—100)

Hirdetések

lapunk kiadóhivatalában jutányos áron felvételnek.